

**Kerimov Atik
Ehsan oğlu**

i.e.d., prof.

Azərbaycan Dövlət İqtisad
Universiteti - UNEC

Az.1001, Bakı ş., İstiqlaliyyət küç., 6.

atik.kerimov@yandex.ru

**Babayev Azər
Alim oğlu**

i.e.n., dos.

Azərbaycan Dövlət İqtisad
Universiteti - UNEC

Az.1001, Bakı ş., İstiqlaliyyət küç., 6.

azik.347@yandex.ru

UOT 336.763:336.767.2 (479.24)

KORPORATİV QIYMƏTLİ KAĞIZLARIN BAZARININ GENİŞLƏNDİRİLMƏSİ YOLLARI

(SOCAR İSTİQRAZLARININ TİMSALINDA)

səh. 63-72

Xülasə

Tədqiqatın məqsədi – fond bazarı ənənələri rüşeym halında olan cəmiyyətdə korporativ qiymətli kağızların populyarlaşmasının mümkün variantlarının, yollarının və problemlərinin açıqlanması (*SOCAR istiqrazları timsalında*).

Tədqiqatın metodologiyası – dialektik yanaşma, səbəbiyyət və nəticə təhlili.

Tədqiqatın nəticələri – fond bazarının yeni yarandığı və bazar ənənələrinin möhkəm olmadığı cəmiyyətdə korporativ qiymətli kağızlar bazarının genişləndirilməsi emissiya şərtlərinin kiçik investorların xeyrinə demokratikləşməsindən əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır və emitentlərin müvafiq söyləri dövlət tərəfindən dəstəklənməlidir.

Tədqiqatın məhdudiyyətləri – araşdırmanın SOCAR istiqrazları ilə məhdudlaşmamasından ötrü analitik informasiyanın azlığı.

Tədqiqatın praktiki əhəmiyyəti – SOCAR istiqrazlarının timsalında Azərbaycanda fond bazarının inkişafındakı maneələrin göstərilməsi.

Tədqiqatın orijinallığı və elmi yeniliyi – qiymətli kağızların əhalinin geniş kütlələri arasında tanınması üçün onların emissiya şərtlərinin əhəmiyyətinin əsaslandırılması.

Açar sözlər: *qiymətli kağızlar, fonf bazarı, SOCAR istiqrazları, kiçik investorlar, investisiya.*

1. Giriş

Kapitalist cəmiyyətində əhalinin malik olduğu sərbəst pul vəsaitlərinin cəlb edilərək investisiyalara çevrilməsi yollarından biri iqtisadiyyatın real sektoru şirkətlərinin qiymətli kağızlarının, o cümlədən də istiqrazların buraxılışıdır. Bu məqsədlə emitent şirkətlər müxtəlif ixtisaslaşdırılmış maliyyə (*investisiya*) qurumları da təsis edir. Məsələn, investisiya fondları, şirkətləri və s.

Bu növ qurumların fəaliyyətinin xüsusiyyətləri fond bazarı vasitəsilə edilən investisiyaların səmərəliliyinin, o cümlədən də korporativ istiqrazların potensial investorlar arasında tanınmasının təməl əsaslarını müəyyən edir:

- ❑ Sosial-iqtisadi durum. Aydın ki, iqtisadiyyatı böhranlı dövrünü yaşayan ölkədə iqtisadiyyatın real sektoru ilə işləyən investisiya qurumlarının qiymətli kağızlarına əhalindən vəsaitlərin cəlb edilməsi problemə çevrilir.
- ❑ Milli fond bazarındakı durum. Durumun kəmiyyət və keyfiyyət parametrləri nəzərdə tutulur. O cümlədən, tənzimlənməsi, şəffaflığı, cəmiyyət üçün maksimum açıqlığı, elastikliyi və s.
- ❑ Qiymətli kağız emitentlərinin və investisiya qurumlarının özlərinin fəaliyyətinin kəmiyyət və keyfiyyət parametrləri. Məsələn, onların dayanıqlığı, sabitliyi, əhalinin onlara olan etibarını, cəmiyyət üçün maliyyə-iqtisad açıqlığı və s.

Aydın ki, sadalananlar uzunmüddətliyi ilə seçilir. Bu baxımdan, SOCAR-ın – Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin həm daxili bazarda, həm xarici bazarda qiymətli kağız emitenti kimi fəaliyyəti üçün ən əlverişli şərait sonuncu global böhrana qədərki, dünya neft konyunkturası yüksək səviyyədə olduğu illərə təsadüf etmişdir.

2. SOCAR-ın Azərbaycanın daxili bazarında ilk istiqraz buraxılışı

Amma indi, yəni 2009-cu ildən etibarən həm dünya, həm də ölkə miqyasında vəziyyət bambaşqadır. Buna baxmayaraq, SOCAR 2012-2015-ci illərdə üç buraxılış avrobondlarını xarici bazarlarda yerləşdirmişdir [1, 2]. Bunun davamı kimi SOCAR-ın Azərbaycanın daxili bazarında ilk istiqraz buraxılışını da qəbul etmək olar.

Cədvəl 1. SOCAR İstiqrazlarının parametrləri

İstiqrazların buraxılış məbləği	100,000,000 (yüz milyon) ABŞ dolları
Bir istiqrazın nominal dəyəri	1000 (bir min) ABŞ dolları
İstiqrazların müddəti	5 il
Faiz ödəməsi periodu	hər 3 aydan bir, 3 aylıq müddətdən sonrakı ilk iş günü
İstiqrazların faizi	illik 5%

Mənbə: <http://socaristiqraz.az>

Məlum olduğu kimi, buraxılış şərtlərinə görə, 100 min ədəd SOCAR istiqrazı emissiya edilib. Deməli, alıcıların hamısının fiziki şəxs olduğda və onların hər biri yalnız 1 ədəd istiqraz aldıqda belə SOCAR istiqrazlarının maksimum 100 min alıcısı ola bilər. Əlbəttə, əhalisi 10 milyon nəfərə yaxınlaşan ölkə üçün bu kiçik rəqəmdir. SOCAR istiqrazlarının hər birinin nominalının 1000 ABŞ dolları səviyyəsində müəyyən edilməsini də bura əlavə etsək, SOCAR istiqrazlarının böyük ehtimalla əhalinin sırf imkanlı təbəqəsi üçün nəzərdə tutulduğunu söyləməyə əsas yaranır. Məntiqi olaraq sual yaranır ki, SOCAR istiqrazlarının əhali arasında əhatə dairəsini necə genişləndirmək olar?

Bu suala cavabın, fikrimizcə, iki variantı var: SOCAR istiqrazlarının indiki şərtləri ilə və başqa şərtlərlə.

SOCAR istiqrazlarının hal-hazırkı parametrləri ilə Azərbaycan əhalisinin geniş kütlələri arasında tanınması üçün hansı addımları atmaq olar?

- Fikrimizcə, əsas diqqət kütləvi informasiya vasitələrində (*xüsusilə TV və radioda, internetin Azərbaycan saytlarında*) SOCAR istiqrazlarının geniş, demək olar ki, arasıkəsilməz, reklamına yönəldilməlidir. Geniş əhali kütləsi ilə hər gün, onlayn rejimində işləyən müəssisələri də unutmamaq olmaz. Banklar, nəqliyyat, böyük marketlər, ticarət və biznes-mərkəzlərni, ali məktəblər, mehmanxanalar və s.
- Texniki ali məktəblərdə təhsili ilə seçilən tələbələrin, ali təhsilin yekununda maraqlı, güclü diplom layihələri müəlliflərinin, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının və b. qurumların xətti ilə SOCAR üçün maraq doğuran tədqiqatlar müəlliflərinin SOCAR istiqrazları ilə mükafatlandırılması.
- Texniki ali məktəblərə çox yüksək ballarla qəbul olunmuş gənclərin SOCAR istiqrazları ilə mükafatlandırılması.
- İdman və incəsənət sahəsində ölkə daxilində və xaricində sanballı yarışlarda, müsabiqələrdə, intellektual yarışlarda fərqlənlərin SOCAR istiqrazları ilə mükafatlandırılması.
- SOCAR-a aid bütün müəssisələrin, bölmələrin kasıb ailələrdən olan gənc əməkdaşlarına, işçilərinə, mütəxəssislərinə onlar ailə qurduqda toy hədiyyəsi kimi SOCAR istiqrazlarının təqdim edilməsi.
- SOCAR-ın neft hasilatında bilavasitə iştirak edən fəhlə və ustaları arasında vaxtı ilə mövcud olmuş “sosialist yarış” kimi həqiqi əmək yarışının qaliblərinin mükafatlandırılması.
- SOCAR istiqrazlarının sahibləri arasında uduşların vaxtaşırı (*dövriliyi və prizlərin tərkibini SOCAR özü müəyyən edir*) keçirilməsi.

Aydındır ki, sadalanan variantlar yalnız SOCAR istiqrazlarına əhalinin diqqətini cəlb etmək, əhalinin SOCAR istiqrazları haqqında daha geniş məlumatlandırılmasından ötrü kifayətdir.

Amma yuxarıdakı sualın davamında məntiqi olaraq başqa bir sual yaranır: ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafının hazırkı mərhələsində SOCAR istiqrazlarının daxili bazar imkanlarının genişləndirilməsindən ötrü nə etmək olar? O çümlədən də, bu genişləndirməni əhalinin sadəcə məlumatlı kütlədən məhz fəal investora çevrilməsi məqsədilə nə etmək olar?

Bu baxımdan, “əhalinin sərəncamında olan pul yığımları nə qədərdir?” sualına əsaslı cavab verilməlidir. Mütəşəkkil yığımlar şəklində olanları müvafiq maliyyə təsisatlarının statistikasına əsasında hesablamaq olar. Amma hal-hazırda əhalinin ABŞ dollarına çevirərək sadəcə yaşadığı evində, mənzilində saxladığı vəsait nə qədərdir? SOCAR istiqrazları üçün daxili bazar imkanlarının genişləndirilməsi baxımından vacib sualdır. Əgər bu suala əsaslandırılmış cavab geniş əhali vəsaitlərinin SOCAR istiqrazlarına cəlb edilməsini ideyasını maraqlandıran etsə, onda işə başlamaq olar.

3. SOCAR istiqrazlarının daxili bazar imkanlarının genişləndirilməsi perspektivləri

Fikrimizcə, bu yolda ilk növbədə, SOCAR istiqrazlarının parametrlərinə yenidən baxılmalıdır. Başlayaq nominaldan. Ehtimal ki, nominalı 1000 ABŞ dolları səviyyəsində müəyyən edilmiş SOCAR istiqrazlarının əhali arasındakı alıcıları bu vaxta qədər banklarda sanballı depozit sahibləri kimi çıxış edən vətəndaşlardır. Əmanətçilərin bu hissəsi üçün SOCAR istiqrazları ənənəvi bank depozitlərinə bir alternativdir. Nisbətən kiçik əmanət sahibləri üçün SOCAR istiqrazlarının nə dərəcədə cəlb edici olması təfərrüatlı informasiya olmadığından sual altındadır. Başqa sözlə, kiçik əmanətçinin vəsaitini bankdan çıxararaq SOCAR istiqrazlarının alqısına yönəldəcəyinin nə dərəcədə ağılabatan olması sual altındadır. Əhalinin yığımlarını ABŞ dolları şəklində evində saxlamaq variantına üstünlük verən hissəsinə gəldikdə isə vəziyyət tam dumanlıdır. Bir sözlə, “əhalidəki hələlik sərbəst olan və heç bir maliyyə alətinə cəlb edilməyən maliyyə vəsaiti nə qədərdir?” sualına aydınlıq gətirilməlidir.

Başqa məqam odur ki, fikrimizcə, ölkə üzrə orta aylıq əmək haqqı ≈ 500 manat olduğu halda 1000 ABŞ dolları çox yüksək səviyyədir. Kiçik investora hesablanmayan, onları hətta potensial investor kimi nəzərə almağa imkan yaratmayan səviyyədir. SOCAR istiqrazları üçün daxili bazar imkanlarının genişləndirilməsi baxımından onların növbəti emissiyalarının nominal dəyər strukturunda kiçik nominalı istiqrazların nəzərdə tutulması məqsəduyğundur. Qonşu Rusiyanın “Qazprom-neft”, “Rosneft” kimi şirkətlərin nominalı 1000 rubl (*rublun ABŞ dollarına indiki məzənnəsi ilə $\approx \$15-17$*) olan və hal-hazırda tədavüldə olan istiqrazlarını nümunə kimi göstərmək olar. Vaxtı ilə Rusiyanın digər neft şirkəti Lukoyl nominalı 1000 rubl olan istiqrazlarını bazarda yerdəşdirmişdir. Rublun ABŞ dollarına o vaxtki məzənnəsi ilə bu, $\approx \$35$ -dir [4].

Daha sonra, nominalı 1000 ABŞ dolları olan SOCAR istiqrazlarını Maliyyə Palatasının lisenziya verdiyi bütün investisiya şirkətlərində (“AzFinance Invest”, “InvestAZ”, “PAŞA Kapital”, “PSG-Kapital”, “Unicapital”, “Kapital Menecment”) və yaxud 1 və 5 sayılı ASAN xidmət mərkəzlərində yaradılmış SOCAR İstiqrazları köşklərində almaq olar [3]. Lakin, burada istiqrazların nağd ödənişlə alqı-satqısı nəzərdə tutulur. Bəs nağdsız alqı-satqı imkanları?

Buna görə də, SOCAR istiqrazlarına geniş əhalinin vəsaitlərini cəlb etmək baxımından mühüm məsələlərdən biri əhali arasındakı potensial alıcıların kiçik nominalı istiqrazların alınıb-satıldığı ticarət sistemlərinə çıxış imkanlarına malik olmalarıdır, onlar üçün bu cür imkanların yaradılmasıdır. Fikrimizcə, geniş əhali arasından, kiçik də olsa, amma çoxsaylı investorların SOCAR istiqrazlarına cəlb edilməsi baxımından milli fond bazarının hazırkı imkanları ilə məhdudlaşmaq olmaz. Ümumiyyətlə, hal-hazırda ölkəmizdə tətbiq edilən qiymətli kağız ticarəti sistemi, şəbəkəsi kiçik investoru nəzərə almır.

Digər tərəfdən, nominalı 1000 ABŞ dolları olan SOCAR istiqrazlarının alqı-satqısı üçün yaradılmış şəbəkə geniş əhalini emissiyası ehtimal edilən kiçik nominalı SOCAR istiqrazlarına sövq etmək üçün kifayət etməyə bilər. Buna görə də, SOCAR istiqrazlarının əhalinin geniş kütlələrinə çatdırılmasından ötrü kommertiya banklarının da imkanlarından istifadə edilə bilər. Məsələn, bankların ofislərində istiqrazların alqı-satqı nöqtələrini təşkil etməklə. Böyük ticarət mərkəzlərində – mollarda da istiqrazların alqı-satqı köşklərini yaratmaq olar.

Başqa bir məqamı da qeyd etmək lazımdır. İstənilən emitent qiymətli kağızları buraxmaqla vəsaitlərin qısa zaman ərzində cəlb edilməsini istəyir. Lakin kiçik nominalı qiymətli kağızların investorlar arasında yerləşdirilməsi üçün daha çox vaxt tələb olunur. Vaxt isə puldur. Dünya təcrübəsindən yaxşı məlumdur ki, adətən emitentlərin müraciət etdikləri anderrayterlər də böyük həcmli ticarət əməliyyatlarına üstünlük verir. Çünki anderrayterlər emitentlərin qiymətli kağızlarının (*o cümlədən də, istiqrazlarının*) alqısına sərf etdikləri vəsaiti qısa zamanda geri qaytarmaq məqsədlidirlər. Xırda alqı-satqılar onlar üçün maraqlı deyil. Amma bu o demək deyil ki, ilkin yerləşdirmə mərhələsində “*emitent → anderrayter*” cərgəsinin uzadılması mümkünsüzdür.

Fikrimizcə, broker-diler şirkətləri, investisiya şirkət və fondları, ixtisaslaşmış köşklərlə yanaşı istiqrazların əhali arasında satılması kanalları rolunu kommertiya banklarının malik olduqları filial və şöbələri də oynaya bilər. Ölkədə yerli maliyyə təsisatları arasında ən geniş şəbəkəyə məhz kommertiya bankarı malikdir. Kiçik nominalı SOCAR istiqrazlarının əhali arasında geniş tanınması və bunun davamı kimi, əhali arasında alıcılarının sayının, əhalinin investisiya etdiyi istiqraz kütləsinin artırılması məqsədlərindən ötrü bankların şəbəkəsindən istifadə etmək olar. Düzdür, hazırkı durumda bankların özləri üçün əhali ilə kiçik nominalı qiymətli kağızlarla ticarət xırdalığına görə ö qədər də maraqlı olmaya bilər. Necə deyirlər, vurnuxması

çox, səmərəsi az. Deməli, təkcə SOCAR istiqrazlarının deyil, ümumiyyətlə fond qiymətli kağızlarının əhaliyə söykənən sanballı, sabit bazarının yaradılması istiqamətində maliyyə təsisatlarının, o cümlədən kommertiya banklarının marağını artırmaq lazımdır.

Məsələn, vergi güzəştləri vasitəsilə. Əhalidən vəsaitləri digər emitentlərin qiymətli kağızlarına (o cümlədən, SOCAR istiqrazlarına) cəlb edən kommertiya banklarının (digər mümkün vasitəçilərlə yanaşı) vasitəçilikdən əldə etdikləri gəlirlərinin vergidən azad edilməsi variantı üzərində düşünmək olar. Belə addım, SOCAR istiqrazlarına investisiya edən fiziki şəxslərin faiz gəlirlərinin vergidən artıq tətbiq edilən azad edilməsini tamamlamış olardı. Məlumdur ki, SOCAR istiqrazlarının emissiya şərtlərinə görə investorların hər rübdə əldə etdikləri faizdən vergi tutulmur. Bu cür güzəşt əhalidə olan vəsaitlərin qiymətli kağızlara, o cümlədən SOCAR istiqrazlarına cəlb edilməsi baxımından vacib stimül kimi dəyərləndirmək olar. Eyni zamanda bu cür güzəşt əhalinin özünün investisiya fəallığı üçün əlverişli şəraitin yaradılmasına xidmət edir. Amma bu stimulun kommertiya banklarına da şamil edilməsi bankların özlərinə güclü həvəsləndirici təsir göstərə bilər. Başqa məqam da odur ki, vergi güzəştləri kommertiya banklarının SOCAR istiqrazlarının əhali arasında yerləşdirməkdən alacaqları komisyon haqlarının aşağı olması üçün əsas ola bilər.

SOCAR istiqrazlarının emissiya şərtlərinə görə tədavül müddəti 5 il, illik faiz dərəcəsi 5% səviyyəsində müəyyənləşdirilib [3]. DSK-nin açıqlamasına görə, 2016-cı ildə inflyasiya 12,4%, o cümlədən ərzaq malları üzrə 14,7%, qeyri-ərzaq malları üzrə isə 16,7% olmuşdur [5]. Üstəlik də manatın sabitsizliyə meyilli olması. Fikrimizcə, 2017-2021-ci illərdə manatın sabitləşəcəyi, inflyasiyanın 3-5% səviyyəsində düşəcəyi ehtimalı zəifdir.

Elə SOCAR istiqrazlarının emissiya şərtləri, yəni nominalın ABŞ dollarında ifadə olunması, faizin ABŞ dollarında ödənilməsi, SOCAR istiqrazını almaqdan oturu bankda məhz dollar hesabının olması şərtlərinin özü belə düşünməyə əsas verir. Bu baxımdan, nominalı 1000 ABŞ dolları olan SOCAR istiqrazlarının özləri üçün 5%-lik faiz dərəcəsi aşağı rəqəmdir. Manat vəsaitini 1000 dollara çevirərək evində saxlayan vətəndaşın manatın dollar məzənnəsinin düşməsi nəticəsində qazancının 5%-dən çox olması ehtimalı yüksəkdir.

Digər tərəfdən, valyuta “qara bazarı” amilinin yenidən baş qaldırması və manatın mövcud məzənnəsinin enməsi mümkünliyünü də unutmək olmaz.

Cədvəl 2-dən görüldüyü kimi, Azərbaycan kimi iqtisadiyyatı neft üzərində qurulan, lakin xarici valyuta imkanları bizimkindən dəfələrlə böyük olan Səudiyyə Ərəbistanının, Qətərin, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin - BƏƏ-nin milli valyutalarının dollara məzənnəsi \$1:3-4 arasındadır [neftin dünya qiymətləri və valyuta məzənnələri arasındakı asılılıq haqqında daha ətraflı bax: 9; 10; 11]. Fikrimizcə, manatın dollara olan hal-hazırkı məzənnəsinin enməsi ehtimalı yüksəkdir.

Cədvəl 2. Səudiyyə Ərəbistanın, Qətərin, BƏƏ və Azərbaycanın müqayisəli göstəriciləri

Dövlət	Beynəlxalq ehtiyatlar (2016 sonu)	Milli valyutanın 1 ABŞ dollarına məzənnəsi (may 2017)
Səudiyyə Ərəbistanı	\$543856 mln.	3,75
BƏƏ	\$77000 mln.	3,673
Qətər	\$37000 mln.	3,64
Azərbaycan	\$3974,4 mln.	1,671

Mənbə: <http://ru.exchange-rates.org>; <http://data.imf.org>; <https://www.cbar.az>

4. Nəticə

SOCAR istiqrazlarının əhali arasında geniş tanınması, əhali arasında alıcılarının sayının, əhali tərəfindən alınan istiqraz kütləsinin artırılması məqsədlərindən ötrü dövlət dəstəyinə ehtiyac var. Nədə?

1. əhali ilə və əhalinin vəsaitləri ilə işləyən maliyyə təsisatları (fond mağazaları, fond köşkləri, investisiya və pay fondları, broker şirkətlərinin əhali ilə işləyən ixtisaslaşmış bölmələri) şəbəkəsinin yaradılmasında;

2. komməriya banklarının əhali ilə iş təcrübəsindən və müvafiq şəbəkə imkanlarından yararlanmaqdan ötrü qiymətli kağızlara, o cümlədən SOCAR istiqrazlarına əhalidən böyük vəsaitlərin cəlb edilməsinə nail olunmasına xidmət edən və əslində əhalinin SOCAR istiqrazlarına investisiyalarının dövlət təminatı kimi çıxış edən vergi güzəştlərinin tətbiqində.

3. deyilənlərlə əlaqədar qanunvericiliyimizdə ola bilən boşluqların, natamamlıqların tez bir zamanda aradan qaldırılmasında.

Yuxarıda SOCAR istiqrazları ilə əlaqədar gətirilən araşdırma və irəli sürülən müddəalar belə bir nəticəyə gəlməyə əsas verir ki, təkcə SOCAR-ın deyil, digər korporativ emitentlərin də qiymətli kağızlarının ilkin emissiya şərtləri kiçik investorların maliyyə imkanlarını da nəzərə almalıdır. Bu, həm konkret emissiyanın maliyyə nəticələrinə, həm də fond bazarının populyarlaşmasına xidmət etmiş olardı.

Ədəbiyyat siyahısı

1. SOCAR разместила евробонды на \$1 млрд на рынке CEEMEA // <http://interfax.az/view/568574/ru> - "İnterfaks-Azərbaycan" informasiya agentliyinin saytı.
2. Евробонды SOCAR раскупили инвесторы из США и ЕС // <http://neftegaz.ru/news/view/136036-Evrobondy-SOCAR-raskupili-investory-iz-SShA-i-ES> - Neftegaz.Ru jurnalının saytı.

3. <http://socaristiqraz.az> - SOCAR Capitalın saytı.
4. <http://cbonds.ru> - daxili və beynəlxalq istiqrazlar bazarı.
5. <http://www.stat.gov.az> - Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsinin saytı.
6. <http://ru.exchange-rates.org> - cari beynəlxalq valyuta məzənnələri və valyuta məzənnələrinin dəyişməsi tarixi.
7. <http://data.imf.org> - Beynəlxalq Valyuta Fondunun məlumatları.
8. <https://www.cbar.az> - Azərbaycan Mərkəzi Bankının saytı.
9. Международная практика прогнозирования мировых цен на финансовых рынках (сырье, акции, курсы валют) / под ред. Я. М. Миркина. М.: Магистр, 2014, 456 с.
10. Корнилов Д. А. Зависимость между ценами на нефть и курсом валют (доллар/рубль) // Иннов: электронный научный журнал, 2015. №4 (25). URL: <http://www.innov.ru/science/economy/kornilovdazavisimostmezhdutsenaminaneftikursomvalyut/>
11. Попова Л.В., Расулинежад Э. Влияние резких колебаний цен на нефть на экономику стран-экспортеров нефти // Экономика предпринимательство. 2015, № 42 (572).с. 162-166.

Керимов Атик Эхсан оглу

д.э.н., проф., Азербайджанский Государственный Экономический Университет –
UNEC

Бабаев Азер Алим оглу

к.э.н., доц., Азербайджанский Государственный Экономический Университет –
UNEC

Аннотация

Пути расширения рынка корпоративных ценных бумаг (на примере облигаций SOCAR)

Цель исследования – показать возможные варианты, пути и проблемы популяризации корпоративных ценных бумаг в обществе со слабыми фондовыми традициями (на примере эмиссии и первичного размещения облигаций SOCAR).

Методология исследования – диалектический подход, причинно-следственный анализ.

Результаты исследования – в условиях общества с зарождающимся фондовым рынком и неукрепившимися рыночными традициями расширение рынка корпоративных ценных бумаг требует демократизации условий эмиссии в пользу мелких инвесторов с обязательной государственной поддержкой соответствующих усилий эмитентов.

Ограничения исследования – недостаточность аналитической информации с тем, чтобы данное исследование не ограничивалось лишь облигациями SOCAR.

Практическое значение исследования – на примере облигаций SOCAR раскрываются препятствия развитию фондового рынка Азербайджана.

Оригинальность и научная новизна исследования – обосновывается значение условий эмиссии ценных бумаг для их популяризации среди населения.

Ключевые слова: ценные бумаги, фондовый рынок, облигации SOCAR, мелкие инвесторы, инвестиции.

Kerimov Atik Ehsan oghlu

Professor, Doctor of economics, Azerbaijan State University of Economics – UNEC

Babayev Azer Alim oglu

Ph.D., Assistant professor, Azerbaijan State University of Economics – UNEC

Abstract

Expansion paths the corporate securities market

(on the example of SOCAR's bonds)

Purpose – show possible options, ways and problems of promoting corporate securities in a society with a weak stock traditions *(on the example of the issue and primary offering of SOCAR's bonds)*.

Design/methodology – dialectics methods, causative and effective analysis.

Findings - in the conditions of a society with a nascent stock market and unsettled market traditions, the expansion of the corporate securities market largely depends on the democratization of the emission conditions in favor of small investors with mandatory state support for the respective efforts of issuers.

Research limitations – the lack of analytical information so that this study is not limited to only the SOCAR's bonds.

Practical implications – the example of the SOCAR's bonds reveals obstacles to the development of the stock market of Azerbaijan.

Originality/value – The significance of the conditions for the issue of securities is justified for their popularization among the population.

Keywords: *securities, stock market, SOCAR's bonds, small investors, investment.*

JEL Classification Codes: G12, G3, K22

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 18.05.17.

Təkrar işləməyə göndərilmişdir: 23.05.17.

Çapa qəbul olunmuşdur: 30.06.17.